

1 הוֹאִיל וְרָאוּ לְהִקְשִׁישׁוּ עַל גְּבִי חָרָם ומשמיע קול כבתחילה, נמצא
2 שאף שניטל העינבל עדיין חזוג ראוי למלאכתו הראשונה, ולכן לא
3 נטהר מטומאתו. הגמרא מביאה אמורא נוסף הסובר כך: **אִתְּמַר נָמִי**
4 **אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא**, שהטעם שלא נטהר חזוג מטומאתו הוא,
5 הוֹאִיל וְרָאוּ לְהִקְשִׁישׁוּ עַל גְּבִי חָרָם.
6 ביאור נוסף מביאה הגמרא: **רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר**, אין צריך שיהא ראוי
7 למעין מלאכתו הראשונה שהיא השמעת קול, אלא הטעם שלא
8 נטהר חזוג מטומאתו הוא, הוֹאִיל וְרָאוּ לְנַמֵּעַ וְלַהֲשֻׁקוֹת בּוֹ מִים
9 לְתִינוּק, שהרי יש לו בית קיבול.
10 מדברי רבי יוחנן עולה, שכלי שנשבר אינו נטהר מלקבל טומאה אלא
11 אם כן אינו ראוי למלאכה כלל, אבל אם ראוי לאיזו מלאכה אף על
12 פי שאינה מעין מלאכתו הראשונה, לא ירד מטומאתו.
13 מקשה על כך הגמרא סתירה בדברי רבי יוחנן: וְכִי רַבִּי יוֹחָנָן לֹא בָעִי
14 שהכלי יהא ראוי למעין מְלָאכָה רִאשׁוֹנָה, וְהִתְנִיָּא בְּבִרְיָתָא, כתוב
15 בתורה (ויקרא טו) בדיני טומאת מדרס הוב' **וְכָל הַכֵּל אֲשֶׁר יִשֹּׁב עָלָיו**
16 **וְגו' יִטְמָא**, מבארת הברייתא: **יָבֹל** שאף בכלי שאינו מיוחד לשייבה,
17 כגון כֶּפֶה – הפך על פיו) כלי העשוי למדוד בו סָאָה וְיִשֹּׁב עָלֶיהָ, או
18 כֶּפֶה כלי העשוי למדוד בו תְּרִקְבָּה – חצי סאה] וְיִשֹּׁב עָלֶיהָ, יהא הכלי
19 מְטָא טומאת מדרס, תְּלִמּוּד לומר אֲשֶׁר יִשֹּׁב עָלָיו הֵזֶב בלשון
20 עתיד, ללמדנו שאין הזב מטמא מדרס אלא את מי שְׂמִינְיָה לשייבה
21 ועשוי לישב עליו תמיד, יָצָא כלי זה העשוי למדידה, שְׂאֻמְרִים לוֹ
22 – ליושב עליו עֲמוּד וְנִעְשָׂה מְלָאכְתָּנוּ למדוד בה, שאינו מקבל
23 מתחילתו טומאת מדרס. וכן לענין סוף טומאה, דהיינו, אם כבר ישב
24 הזב על דבר שהיה עשוי לשייבה ונטמא טומאת מדרס, ושוב נחלק
25 הדבר ואינו ראוי לשייבה, פקעה טומאת מדרס מעליו. ואף על פי
26 שחלקיו עדיין ראויים למלאכה ומקבלים טומאה, מכל מקום טומאת
27 מדרס לא שייכת בהם, כיון שהם בכלל 'עמוד ונעשה מלאכתנו',
28 והיינו כאילו שאנו אומרים 'בואו ונעשה מלאכתנו הראשונה שהיינו
29 יושבים עליו, והרי עתה אינו ראוי לכך', לכך טהור מן המדרס.
30 מביאה הגמרא מחלוקת אמוראים אם כלל כעין זה שייך גם לענין
31 טומאת מות: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר**, דווקא בְּמִדְרָסוֹת – לענין טומאת
32 מדרס] **אֲמַרְיִם עֲמוּד וְנִעְשָׂה מְלָאכְתָּנוּ** – הפסק ממלאכתך ונעשה
33 את המלאכה הראשונה שהשתמשנו בו] שאם השתמשו בו שימוש
34 אחר שאינו מדרס, הדין הוא שרק אם אפשר לומר לו עמוד
35 ממלאכתך ונעשה את המלאכה הקודמת שלו שהיתה לשייבה
36 נשארת בו טומאת מדרס, אבל אם נשבר וכבר אינו ראוי לשייבה
37 אלא למלאכה אחרת פקעה ממנו טומאת מדרס, וְאִין אֲמַרְיִם
38 בְּמָטָא מַת – [לגבי כלי שנשמע על ידי נגיעה במת] **עֲמוּד וְנִעְשָׂה**
39 **מְלָאכְתָּנוּ**, שאפילו אם כבר התקלקל ואי אפשר לומר לו עמוד
40 ממלאכתך ונעשה את המלאכה הראשונה שלו, וגם לא מלאכה
41 שהיא מעין המלאכה הראשונה שלו, אך כיון שהוא עדיין ראוי לאיזו
42 שהיא מלאכה בעולם, נשאר עליו שם כלי ולכן נשאר בטומאתו.
43 **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר**, אִם אֲמַר בְּמָטָא מַת עֲמוּד וְנִעְשָׂה מְלָאכְתָּנוּ, ואם
44 אינו ראוי לדבר שהוא מעין מלאכתו הראשונה נטהר מטומאתו, ואף
45 על פי שעדיין ראוי למלאכה אחרת. ונמצא שדברי רבי יוחנן אלו

46 סותרים לדבריו לעיל שהזוג מקבל טומאה הוֹאִיל וְרָאוּ לגמע בו מים
47 לתינוק, על אף שאינו מעין מלאכתו הראשונה שהיה להשמיע קול.
48 מתרצת הגמרא: **אִיפּוּף קְמִייתָא** – תהפוך את שיטות המחלוקת
49 הראשונה שנחלק בה רבי יוחנן. כלומר, רבי יוחנן הוא זה שאמר את
50 מה שהובא בשם רבי יוסי בְּרַבִּי חֲנִינָא 'הוֹאִיל וְרָאוּ להקישו על גבי
51 חרס' והרי הוא ראוי למלאכתו הראשונה. ורבי יוסי בְּרַבִּי חֲנִינָא הוא
52 זה שאמר הוֹאִיל וְרָאוּ לגמע בו מים לתינוק. ונמצא שאף במחלוקת
53 לעיל סבר רבי יוחנן שצריך שישאר הכלי ראוי למלאכתו הראשונה.
54 שואלת הגמרא: וְמָאִי הָיִית דְּאִפְסַת קְמִייתָא, אִיפּוּף בְּתִרְיָתָא –
55 מה ראית להפוך את המחלוקת הראשונה של רבי יוחנן, תהפוך את
56 המחלוקת האחרונה ותאמר, שרבי יוחנן אמר את מה שהובא בשם
57 רבי אלעזר שאין אומרים 'עמוד ונעשה מלאכתנו' בטמא מת, ואפילו
58 ראוי למלאכה שאינה מעין מלאכתו הראשונה גם כן לא נטהר
59 מטומאתו.
60 משיבה הגמרא: הָא שְׂמִיעִין לִיהָ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּבָעִי מַעֲיִן מְלָאכָה
61 רִאשׁוֹנָה – הרי שמענו ממקום אחר שדעתו של רבי יוחנן שצריך
62 שיהא ראוי למעין מלאכתו הראשונה. (רתניא) [דְּתַנִּין] – ששנינו
63 במשנה (כלים פ"ד מ"ה), סָנְדֵּל שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁל מִתְבַּת שהיו עושים לה
64 כדי שלא יזנקו פרסותיה באבנים, הרי הוא מְטָא – מקבל טומאה.
65 ושאלו על כך לְמָא חָזִי – לאיזה תשמיש ראוי סנדל זה, שהרי זה
66 שהוא משמש את הבהמה אינו סיבה שיקבל טומאה. ונחלקו
67 אמוראים לאיזה תשמיש הוא ראוי שמחמת זה הוא מקבל טומאה,
68 **אָמַר רַב, רָאוּי לְשִׁתּוֹת בּוֹ מִים בְּמִלְחָמָה**, והרי זה תשמיש אדם,
69 ולכן מקבל טומאה. **וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר**, רָאוּי לְסוּךְ בּוֹ שְׂמִין בְּמִלְחָמָה.
70 **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר**, שמה שהוא ראוי לשתות ולסוך בו אינו טעם
71 שייחשב כלי המקבל טומאה, כיון שאינו מעין עיקר מלאכתו שעשוי
72 לשם סנדל. אלא הטעם שמקבל טומאה הוא, כיון ששִׁשְׁעָה שְׂבוּרָה
73 האדם מן הַקֶּרֶב – [מלחמה], מְנִיחוּ בְּרַגְלָיו וְרָץ עַל קוֹצֵין וְעַל
74 הַבְּרָקִיִּים, וכיון שראוי הוא לנעילה, מקבל טומאה. ומכאן מוכח,
75 שדעת רבי יוחנן שאף בטומאת מת אומרים בואו ונעשה מלאכתנו
76 הראשונה ואם אינו ראוי לכך אינו מקבל טומאה.
77 הגמרא מבארת את האופנים שבהם יוצא חילוק בדין בין הטעמים.
78 מבררת הגמרא: מָאִי איכא בֵּין טַעְמוֹ שֶׁל רַב לְשֶׁל רַבִּי חֲנִינָא.
79 משיבה הגמרא: **אִיכָּא בִּינְיָהוּ דְּמָאִים** – יש ביניהם חילוק באופן
80 שהסנדל מאוס. שלדעת רב אינו מקבל טומאה כיון שאינו ראוי
81 לשתות בו. ולדעת רבי חנינא מקבל הוא טומאה מפני שעדיין ראוי
82 לסוך בו שמן.
83 וְכִין רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי חֲנִינָא, אִיכָּא בִּינְיָהוּ – יש ביניהם חילוק באופן
84 דִּינְקִיד – שהסנדל כבד, שלרבי יוחנן כיון שאינו ראוי לברוח בו, ואינו
85 ראוי למלאכה שהיא מעין מלאכתו הראשונה אינו מקבל טומאה.
86 ולרבי חנינא עדיין הוא ראוי לסוך בו ומקבל טומאה.
87 שנינו במשנתנו, וְלֹא תֵצֵא הָאִשָּׁה לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים בְּעִיר שֶׁל זָהָב.
88 מבררת הגמרא מהו תכשיט זה: מָאִי בְּעִיר שֶׁל זָהָב, משיבה הגמרא:
89 אמר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְיוֹשְׁלִים דְּדִהְבָּא – תכשיט
90 מזהב שצורת ירושלים חקוקה בו, ומחברתו לבגדיה כנגד הלב,

בחוץ, ומשום כבודו שלא ישב לבד, ישב אצלו לוי. ולפי זה אמר רב
 שאם לוי בא לכאן, שְׁמַע מִיָּנָה – יש לשמוע מִכָּה, שֶׁנָּח נִפְשִׁיהָ דְרָבִי
 אֶפְסָם – שרבי אפס נפטר, וְיִתִּיב רַבִּי חֲנִינָא בְּרִישָׁא – והתיישב רבי
 חנינא במקומו בראש, וְלֹא הָוֵה לִיה אִינִישׁ לָלוּי לְמִיתָב גְּבִיתָ – לא
 היה ללוי אדם לשבת אצלו, שלא נכנע לוי לשבת בפנים תחת רבי
 חנינא כיון שלא היה גדול הימנו לא בתורה ולא בשנים, ובחוץ לא
 היה לו עם מי לשבת, וְלֹכֵן קָאָתִי לְהָכָא – הוא בא לכאן.
 שואלת הגמרא: מנין לרב שכך היה, וְדִילְמָא נָח נִפְשִׁיהָ דְרָבִי חֲנִינָא
 – אולי רבי חנינא הוא זה שנפטר, וְרַבִּי אֶפְסָם בְּרִיקָא קָאִי – עומד
 היכן שעמד, כלומר עדיין הוא עומד בראש, וְלֹא הָוֵה לִיה אִינִישׁ
 לָלוּי לְמִיתָב גְּבִיתָ – לשבת עמו שהרי רבי חנינא נפטר, וְלֹכֵן קָאָתִי
 לְהָכָא – הגיע לכאן. משיבה הגמרא: אִם אִיתָא דְרָבִי חֲנִינָא שְׂכִיב
 – אם היה רבי חנינא נפטר ורבי אפס עדיין יושב בראש, לא היה לוי
 בא לכאן, אלא לוי לְרַבִּי אֶפְסָם מִיָּכָה הָוֵה בְּיָתִיב לִיה – היה נכנע לו.
 ותו – ועוד הכרח לכך שרבי אפס הוא זה שנפטר ולא רבי חנינא,
 מפני דְרָבִי חֲנִינָא לֹא סָנִי דְלֹא מְלִיךְ – אי אפשר שרבי חנינא לא
 ימלוך, משום דְרָבִי הָוֵה קָא נִהָא נִפְשִׁיהָ דְרָבִי – בשעת פטירתו של
 רבי, אֶמַר רַבִּי, חֲנִינָא בְּרַבִּי הָמָא יִתִּיב בְּרִישָׁא – רבי חנינא בנו של
 רבי חמא ישב בראשות הישיבה, וְכָתִיב בְּהוּ בְּצִדִיקִים (איוב כב כח)
 'וְתִגְדֹּר אֹמֶר וְיִקַּם לָךְ' וגו', ופירושו, שצדיק גוזר מלמטה והקב"ה
 מקיים מלמעלה, וגזירתו של רבי ודאי תתקיים.
 הגמרא חוזרת לדברי לוי: דְרָשׁ לִוי בְּנִתְרַדְעָא 'בְּלִילָא שְׂרִי'. ועל ידי
 דרשה זו, נִפְסִי – יצאו בשבת עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע נְשִׁים לְבוֹשֹׁת בְּכִלְיָ
 מְבוֹלָה נְהַרְדְּעָא. וכעין זה דְרָשׁ רַבָּה בְּרַ אֲבוּהָ בְּעִיר מְחוּזָא 'בְּלִילָא
 שְׂרִי', וְנִפְקֵין תַּמְנֵי סָרִי – (שמונה עשרה) בְּלִילָא מְחֻזָּא –
 ממבוי אחד.
 הגמרא עוברת לדון בתכשיט אחר, שאף בו ישנם שני מינים כפי שיש
 בכלילא: אֶמַר רַב יְהוֹדָה אֶמַר רַב שְׁמוּאֵל, קְמָרָא – אבנט חשוב,
 שְׂרִי – מותר לצאת בו בשבת לרשות הרבים, ובאבנט זה שיש
 שעושים אותו טס של מתכת של זהב או כסף – (אניסכא) ויש
 שעושים אותו רצועת בגד משובץ זהב ואבנים טובות – (ארוקתא),
 ונחלקו שתי לשונות לגבי איזה מהם אמר שמותר לצאת בו, אִיכָא
 דְאָמְרִי דְאָרוּקְתָא – יש אומרים שכוונתו היתה לרצועה המשובצת
 בזהב, ואֶמַר רַב סְפָרָא בטעם ההיתר, מִיָּדִי דְהָוֵה אִמְלִית מְוַהֲבָת
 – הרי זה כטלית מוזהבת שמותר לצאת בה ואינה נחשבת כמשא
 שאסור מן התורה, ואף שעשויה לאנשים חשובים, ולכך אף אבנט זה
 חשוב הוא כתכשיט ומותר לכל אחד לצאת בו. הגמרא מביאה לשון
 שני: וְאִיכָא דְאָמְרִי דְאָנִיכְסָא – יש אומרים, שכוונתו היתה לאבנט
 העשוי כולו ממתכת של זהב או כסף, ואֶמַר רַב סְפָרָא שטעם ההיתר
 הוא, מִיָּדִי דְהָוֵה אֶאֱבָנִי שֶׁל מְלָכִים שהרי זה כאבנט שהמלכים
 יוצאים בו, שמלבוש הוא להם ואינו משא, ולכל אדם מותר לצאת
 בו מפני שכל ישראל בני מלכים הם.
 רבינא מסתפק בדיון יציאה באבנט זה באופן מסוים: אֶמַר לִיה רַבִּינָא
 לְרַב אֲשִׁי, קְמָרָא עֵילָוִי הַמְיָנָא מָא – האם מותר לצאת בשבת
 כשחגור באבנט חשוב זה על גבי אבנטו הפשוט. שאף שאסור לצאת
 בשתי חגורות זו על זו משום שאין דרך בני אדם בכך ונחשב כמשא,
 מכל מקום אפשר שבוז מותר כיון שה'קמרא' עיקרו לנוי ולתכשיט
 וה'המינא' עיקרו למלבוש. השיב לו רב אשי: אֶמַר לִיה, תָּרִי הַמְיָנִי
 קְאָמְרָת – אתה שואלני על שתי אבנטים, דבר פשוט הוא שאסור
 מפני שהוא משא.
 הגמרא מביאה דין נוסף: אֶמַר רַב אֲשִׁי, הָאִי רְפוּקָא – חתיכת מעיל
 רחבה שהיה כורך סביבו, אִי אֵית לִיה מִפְּרִיטָא – אם יש בה
 רצועות קצרות התלויות בה כדי לקשרה ולהדקה בהן, שְׂרִי – מותר
 לצאת בה בשבת לרשות הרבים, ולא חששו חכמים לאסור שמא
 יותרו הקשרים ויפול. וְאִי לֹא – אך אם אין בה רצועות, אֶסֶר – אסור
 לצאת בהם בשבת, שמא יפול ויבוא להעבירה ארבע אמות ברשות
 הרבים.

בְּרַעְבָר לִיה – כפי שעשה רַבִּי עֲקִיבָא לְרַבִּיתָהּ – לאשתו.
 הגמרא מביאה שנחלקו תנאים בדיון יציאה בשבת בתכשיט זה: תָּנוּ
 רַבֵּנָן בְּבִרְיָתָא, לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, וְאִם יֵצֵאתָ חֲתִיבָת
 חֲמָתָא, דְרָבִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים, לֹא תֵצֵא, וְאִם יֵצֵאתָ
 פְּטוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, יוֹצֵאתָ אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב לְכַתְחָלָהּ.
 מְבִרְתָּ הַגְמָרָא: כְּמֵאִי קָמִיפְלִגי – במה תלויה מחלוקתם. מביארת
 הגמרא: רַבִּי מֵאִיר סָבַר, מִשּׁוּי הוּא, מִפְּנֵי שְׁהוּא כְבֵד מְאֹד וְאִינוּ
 עֹשִׂי לְתַכְשִׁיט אֲלֵא לְהִרְאוֹת עוֹשֶׁר, וְכִיּוֹן שְׁהוּא מִשְׁאֵי יֵשׁ בּוֹה
 אִיסוּר תּוֹרָה, וְחִיבִית חֲטָאת כְּשֶׁהוּצִיָּא בְּשׁוּגָא. וְרַבֵּנָן סָבְרִי, תַּכְשִׁיט
 הוּא וְלֹא מִגְּשָׁא, וְכִיּוֹן הַתּוֹרָה מוֹתֵר לְצֵאתָ בּוֹ, אֲלֵא שְׁחֻכְמִים גּוֹזְרִי
 דִּילְמָא שְׁלֵפָא וּמַחְוּיָא לִיה – שמא תסירו להראותו לחברתה,
 וְאִתֵּינָא לְאִתּוּיָּי – ותבא להעבירו ארבע אמות ברשות הרבים, ולכך
 אסורה לצאת בו, אבל אינה חייבת חטאת. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר, מֵאֵן
 דְרַבָּה לְמִיפֶק – מי היא זו שדרכה לצאת בְּעִיר שֶׁל זָהָב שְׁהוּא
 תַכְשִׁיט חָשׁוּב בִּיתוּרִי, אִשָּׁה חֲשׁוּבָה, וְאִשָּׁה חֲשׁוּבָה לֹא מִשְׁלֵפָא
 וּמַחְוּיָא – לא תסיר את התכשיט כדי להראות אותו לחברתה, ולכן
 לא גזרו בתכשיט זה ומותרת לצאת בו.
 הגמרא עוברת לדון בתכשיט אחר האם מותר לצאת בו בשבת:
 בְּלִילָא – מִיָּן תַכְשִׁיט שְׁקוּשֶׁרֶת עַל מִצְחָה מֵאֲחוּן לֵאחֹזֵן, וִישׁ שְׁהוּא
 עֹשִׂי מַטֵּס שְׁכּוּלוֹ זָהָב או כֶּסֶף, וִישׁ עֲשׂוּשֵׁי מִמְשֵׁי הַטּוּי עִם זָהָב
 וּמְשׁוּבָץ בְּאֲבָנִים טוֹבוֹת, נִחְלָקוּ בוֹ אִמְרוּרִים אִם מוֹתֵר לְצֵאתָ בּוֹ
 בְּשַׁבַּת לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, רַב אֶפְסָר, וְשְׁמוּאֵל שְׂרִי – (מתיר).
 מְבִרְתָּ הַגְמָרָא בְּאִיזוֹ 'בְּלִילָא' נִחְלָקוּ. דְּעָה רֵאשׁוֹנָה מְבִיאָה הַגְמָרָא:
 דְאֶנִּיכְסָא – זה העשוי ממתכת של זהב או כסף, בְּלִילָא עֲלֵמָא לֹא
 פְּלִיגִי דְאֶסֶר, כִּיּוֹן שְׁהוּא חָשׁוּב, וְגוֹזְרִי בּוֹ שְׁמָא תְסִירֵם לְהִרְאוֹת
 לְחִבְרִיתָה. וְכִי פְלִיגִי, בְּדִאֲרוּקְתָא – ברצועה העשויה ממשוי ומצורת
 בּוֹהָב וּבִאֲבָנִים טוֹבוֹת שְׁאִינָה חָשׁוּבָה כָּל כָּךְ. מֵר – (רב) סָבַר, אֶנִּיכְסָא
 – חוטי זהב שבה הם העִיקָר, וּמַחְשִׁיבָתָהּ הָאִשָּׁה וְגוֹזְרִי בּוֹה שְׁמָא
 תֵרָאנּוּ לְחִבְרִיתָה. וְכִי – (שמואל) סָבַר, אֲרוּקְתָא – הרצועה עצמה
 היא העִיקָר, ואִין הָאִשָּׁה מַחְשִׁיבָתָהּ, וְלֹא תֵרָאנּוּ לְחִבְרִיתָה.
 הגמרא מביאה דעה שנייה: רַב אֲשִׁי מְתִנִּי קְלוּלָא – שנה את ביאור
 המחלוקת בדרך מקילה. דְאֲרוּקְתָא – בעשוי מרצועה, דְּבּוּלִי עֲלֵמָא
 לֹא פְלִיגִי דְשְׂרִי – בין רב ובין שמואל מודים שמותר לצאת בו, כיון
 שהרצועה היא העיקר ואינו חשוב. כִּי פְלִיגִי, דְאֶנִּיכְסָא – בעשוי
 כולו ממתכת, מֵר – (רב) סָבַר, שְׁחֲשׂוּ דִילְמָא שְׁלֵפָא וּמַחְוּיָא וְאִתֵּי
 לְאִתּוּיָּי – שמא תורידנו להראותו ותעבירנו ברשות הרבים, ולכך
 אסור לצאת בו בשבת, וְכִי – (שמואל) סָבַר, מֵאֵן דְרַבָּה לְמִיפֶק –
 מי היא זו הרגילה לצאת בְּכִלְיָא זו, רק אִשָּׁה חֲשׁוּבָה, וְאִשָּׁה
 חֲשׁוּבָה וְדֹאִי לֹא שְׁלֵפָא וּמַחְוּיָא – לא תבא להסיר כדי להראות, לפי
 שאין דרכה בכך.
 הגמרא מביאה ראייה לדברי רב אשי שיש אופן שרב התיר בכלילא
 ובדארוקתא: אֶמַר לִיה רַב שְׁמוּאֵל בְּרַ בְּרַ חֲנָה לְרַב יוֹסֵף רְבוֹ לֵאחֹר
 שְׁחָלָה וְשָׁכַח תְּלִמּוּדוֹ, בְּפִירוּשׁ אֶמְרָתָא לִן מִשְׁמִיָּה דְרַב, בְּלִילָא שְׂרִי
 – מותר לצאת בו בשבת. ולכאורה יש להקשות שהרי רב אסר לצאת
 בכלילא, אלא ודאי שלא אסר רב אלא בשכולו זהב, אבל ברצועה
 התיר, ודברי רב יוסף שהתיר רב בכלילא נאמרו על רצועה, ומוכח
 כרב אשי.
 מביאה הגמרא מעשה בענין זה: אֶמְרוּ לִיה לְרַב, אֶתָּא נִבְרָא רַבָּה
 – הגיע אדם גדול בתורה אֲרִיכָא – ארוך (וגבוה) מארץ ישראל
 לְנִתְרַדְעָא, וּמִמְלָע – והוא צולע על ירכיו, וְדָרַשׁ, בְּלִילָא שְׂרִי. אֶמַר
 רַב, מֵאֵן נִבְרָא רַבָּה אֲרִיכָא [דְאִימְלָע] – מיהו אותו אדם גדול וגבוה
 שצולע על ירכיו, לִוי הוא. וּמִכָּח זֶה הוֹכִיחַ רַב שְׂרָאשׁ הִישִׁיבָה בֶּאֱרֵץ
 יִשְׂרָאֵל נִפְטָר. לפי שידוע היה שבעת פטירתו של רבי, אמר רבי
 שרבי חנינא בר חמא ישב בראשות הישיבה בארץ ישראל, וכשנפטר
 רבי נמנע רבי חנינא מלהיות ראש, מפני כבודו של רבי אפס שהיה
 גדול הימנו בשתי שנים ומחצה. והושיבו את רבי אפס בראש, ומתוך
 שהיה רבי חנינא חשוב כמותו לא נכנס לבית מדרשו והיה יושב

1 שנינו במשנתנו: וְלֹא תֵצֵא בְּקִטְלָא. מבררת הגמרא: מֵאֵי קִטְלָא.
2 משיבה הגמרא: מִנְקָטָא פְּאֵרִי – בגד נאה המצוייר בזהב שתלוי כנגד
3 ליבה כדי שלא יפלו על בגדיה פרורי הפת, ואסורה לצאת בו בשבת
4 שמא תסירנה להראות לחברתה.
5 שנינו במשנתנו: וְלֹא תֵצֵא בְּנֻזִּים. מבארת הגמרא: דווקא נֻזִּי הָאֵף
6 אסורים, שבהם יש חשש שמא תסירם להראות לחברתה, אבל בנזמי
7 האוזן, כיון שהנזמים מכוסים בקישורי שערותיה, וטורח להתירם כדי
8 להראות לחברתה, לא גזרו.
9 שנינו במשנתנו: וְלֹא תֵצֵא בְּטַפְעַת שְׂאִין עָלֶיהָ חוֹתֶם, ואם יצאה
10 פטורה מחטאת שהרי תכשיט הוא, אלא שחכמים גזרו שמא תסירנה
11 להראות לחברתה. מדייקת הגמרא: הָא טבעת שִׁישׁ עָלֶיהָ חוֹתֶם,
12 חֵיִבָּת חטאת. אֱלֵמָא – מוכח מזה שטבעת שיש עליה חותם לֹא
13 תִּכְשִׁיט הוא אלא משא.
14 מקשה על כך הגמרא: וְרַמְיָנָהוּ – ויש להקשות על זה סתירה ממה
15 ששנינו במסכת כלים (פי"א מ"ח) תִּכְשִׁיטִי נָשִׁים טַמְאִים – מקבלים
16 טומאה, וְאֵלּוּ הֵן תִּכְשִׁיטִי נָשִׁים, קִטְלָאוֹת, נֻזִּים – נזמי האוזן,
17 וְטַפְעוֹת, מבארת המשנה, וְטַפְעַת זו שאמרנו, בֵּין שִׁישׁ עָלֶיהָ חוֹתֶם
18 בֵּין שְׂאִין עָלֶיהָ חוֹתֶם, וְנֻזִּי הָאֵף. ומזה שמנה התנא טבעת שיש
19 עליה חותם בין תכשיטי הנשים, מוכח שהוא תכשיט, וסותר למה

20 שמבואר במשנתנו שאיננו תכשיט.
21 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹרְאָה, לֹא קִשְׂיָא, הָא – משנתנו כַּרְפִּי
22 נְחֻמָּיָה הסובר שעיקר הטבעת היא החותם, ואדם העונדה עיקר
23 דעתו היא על חותמה, וחותם לאשה אינו תכשיט, שאין דרכה
24 לחתום ולשלוח שלוחים, לכן כשיוצאת בה בשבת חייבת חטאת. וְהָא
25 – המשנה במסכת כלים, כַּרְפָּנָן הסוברים שעיקר דעת האדם היא על
26 הטבעת עצמה, ואפילו שיש עליה חותם הרי היא תכשיט לאשה,
27 ואינה חייבת חטאת אם יוצאת בה בשבת, ולכן מנתה אותה המשנה
28 בין תכשיטיה.
29 מביאה הגמרא ברייתא שבה שנויה המחלוקת: דִּתְנִיָא בברייתא, אם
30 היתה היא [–הטבעת] שֶׁל מִתְכַּת, וְחוֹתָמָה שֶׁל עֵץ אֶלְמוֹג, טַמְאָה –
31 מקבלת טומאה, מפני שהטבעת עיקר, ופשוטי כלי מתכת מקבלים
32 טומאה. ואם היא שֶׁל אֶלְמוֹג וְחוֹתָמָה שֶׁל מִתְכַּת, טְהוֹרָה מלקבל
33 טומאה, כיון שהטבעת עיקר והרי זה פשוטי כלי עץ שאינם מקבלים
34 טומאה. וְרַבִּי נְחֻמָּיָה מְטַמֵּא באופן זה כיון שהחותם של מתכת עיקר
35 ומקבל טומאה, שְׁחִיָּה רַבִּי נְחֻמָּיָה אֹמֵר, בְּטַפְעַת הַלֵּף אַחֵר
36 חוֹתָמָה, בְּעוֹל שֶׁעַל הַבְּהֵמָה הַלֵּף אַחֵר סְמָלוֹנִיו – היתדות התחובים
37 בו שביניהם מכניסים צואר הבהמה, ואם הם של מתכת מקבלים
38 טומאה [ציור ה].